

УДК 346.5(477+061.1ЄС)

БАКАЛІНСЬКА Ольга,

д. ю. н., доцент, завідувач кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права Київського національного торговельно-економічного університету

АДАПТАЦІЯ КОНКУРЕНТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ВІДПОВІДНО ДО УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ УКРАЇНА-ЄС

Досліджено правові засади співробітництва України та Європейського Союзу з питань захисту конкуренції відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Визначено та досліджено прогалини українського конкурентного законодавства, а також перспективи і тенденції розвитку правового забезпечення захисту конкуренції в Україні.

Ключові слова: угода про асоціацію, узгоджена практика, концентрація, державна допомога.

Бакалинская О. Адаптация конкурентного законодательства Украины в соответствии с Соглашением об ассоциации Украина-ЕС. Исследованы правовые основы сотрудничества Украины и Европейского Союза по вопросам защиты конкуренции в рамках Соглашения об ассоциации между Украиной и Европейским Союзом. Определены и исследованы основные пробелы украинского конкурентного законодательства, а также перспективы и тенденции развития правового обеспечения защиты конкуренции в Украине.

Ключевые слова: соглашение об ассоциации, согласованная практика, концентрация, государственная помощь.

Постановка проблеми. Угода про асоціацію (далі – Угода), укладена між Україною та ЄС [1], передбачає широкий спектр дій з боку української сторони щодо імплементації чинного законодавства ЄС у правове поле України та адаптацію конкурентного законодавства України до відповідного законодавства ЄС. Конкурентне законодавство України є одним з найбільш наближених до європейського інститутів господарського законодавства України. Його виникнення і розвиток пов'язані із здійсненням фундаментальних реформ в економічній системі України, визнанням і підтриманням принципів економічної свободи, приватної власності та конкуренції у всіх сферах буття нашої країни, що розпочалися на початку 90-х років ХХ ст. Протягом свого існування

конкурентне законодавство постійно змінюється під впливом економічних і соціальних перетворень у країні. Укладання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС не завершило цей процес, а лише надало йому нового імпульсу, оскільки Угода передбачає «формування особливих відносин з країною-не членом, яка зобов'язана, принаймні в певних межах, брати участь у системі [Союзу]» [2, с.14].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням розвитку конкурентного законодавства України та його адаптації до вимог ЄС присвячено праці таких науковців, як Л. Р. Біла, О. В. Безух, С. С. Валітов, Н. М. Корчак, К. В. Смирнова [3–9] та ін. Понад три роки пройшло з моменту укладення Угоди про асоціацію, отже, саме час підвести підсумки процесу імплементації положень Угоди до конкурентного законодавства України.

Метою статті є здійснення комплексного аналізу стану реалізації положень розділу X (Конкуренція) Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, визначення проблем та тенденцій подальшого розвитку конкурентного законодавства України.

Матеріали та методи. Використана оптимальна, з точки зору завдань дослідження, сукупність загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання: абстрагування, дедукції, аналізу, синтезу, логіко-юридичного, порівняльно-правового та ін.

Результати дослідження. Відповідно до Угоди Україна і ЄС узгоджують національні законодавства з питань конкуренції; утримуються від надання державної допомоги підприємствам з виробництва товарів або надання послуг, які спотворюють або загрожують спотворити конкуренцію; обмінюються інформацією стосовно власних схем допомоги; не застосовують будь-яких заходів, що можуть спотворити торгівлю між країнами; у рамках Комітету з питань співробітництва проводять консультації з проблем конкуренції; надають допомогу в розробці правил конкуренції. Крім того, відповідно до ст. 254–255 Угоди Україна зобов'язалася привести чинне конкурентне законодавство у відповідність із законодавством Європейських Співтовариств. Гармонізація конкурентного законодавства України до вимог і стандартів ЄС є провідним напрямом його розвитку [10, с. 18].

Угода визнає та визначає шляхи усунення правових прогалин у процесі імплементації норм права конкуренції у національне законодавство України. У тексті Угоди містяться конкретні посилання на нормативні акти ЄС, які мають бути включені до законодавства України [9, с. 35]. Разом з тим, норми, які підлягають імплементації в чинне конкурентне законодавство України, містяться не тільки в розділі X Конкуренція, а й в інших частинах Угоди, зокрема, забезпечення умов розвитку конкуренції в енергетичному та газовому секторі, вдосконалення правової регламентації у сфері публічних (державних) закупівель (забезпечення відповідності чинного законодавства України вимогам Директиви 2004/18/ЕС), захисту прав інтелектуальної власності, зокрема в сфері правової охорони географічних позначень та ін. [11].

Основні прогалини, які мають бути усунені в процесі імплементації Угоди про асоціацію, варто поділити на вдосконалення норм матеріального та процесуального права. Основні вимоги щодо адаптації та імплементації правил конкуренції ЄС у конкурентне законодавство України, на думку К. Смирнової, можна згрупувати відповідно до сфери правового регулювання на: правовий режим антиконкурентних узгоджених дій, контроль за концентрацією, діяльність державних монополій та державну допомогу [9, с. 35]. Саме з цих позицій слід досліджувати сучасний стан розвитку конкурентного законодавства України.

Першою умовою вдосконалення матеріальних норм українського законодавства є його наближення у сфері регулювання режиму винятків з антиконкурентних вертикальних угод. Статтею 256 Угоди передбачено імплементацію Регламенту № 330/2010 від 20.04.2010 [12]. Зазначений Регламент містить вимоги, відповідно до яких вертикальна угода між підприємствами може підпадати під виключення із загальної заборони. Зокрема, це вертикальні угоди про купівлю або продаж товарів або послуг, які укладені між неконкуруючими підприємствами, між певними конкурентами або певними асоціаціями ритейлерів товарів. Вона також включає вертикальні угоди, що містять допоміжні положення про передання прав інтелектуальної власності або їх використання. В українському законодавстві ст. 10 Закону України «Про захист економічної конкуренції» містить загальні вимоги щодо узгоджених дій, які можуть бути дозволені. Регламентом № 330/2010 від 20.04.2010 передбачається блокове виключення із загального дозвільного порядку вертикальних угод, що може сприяти підвищенню економічної ефективності в ланцюгу виробництва або розподілу шляхом полегшення координації між підприємствами, які беруть у них участь. Зокрема, вони можуть призвести до зниження операційних витрат сторін та оптимізації і розподілу їх продажу і рівня інвестицій. Таким чином, Антимонопоольним комітетом України (далі – АМК України) мають бути розроблені відповідні нормативні акти, якими будуть запроваджені відповідні блокові виключення для вертикальних угод. Планується, що відповідні положення можуть бути представлені наприкінці 2017 р. – на початку 2018 р. [13].

Угода про асоціацію наголошує на необхідності усунення прогалини в українському законодавстві щодо правового регулювання блокових виключень для угод щодо передання технологій. Зокрема, Регламентом № 316/2014 визначається, що угоди про передання технологій стосуються передання прав, що охороняються ліцензією [14]. Такі угоди, як правило, сприяють підвищенню економічної ефективності та конкурентоспроможності суб'єктів господарювання, оскільки вони можуть зменшити дублювання досліджень і розробок, посилити стимули для започаткування досліджень і розробок, стимулювання інновацій, сприяють поширенню і створенню умов для розвитку

конкуренції на товарному ринку. Положення Регламенту охоплюють тільки угоди про передання технології між ліцензіаром і ліцензіатом, навіть у тому разі, якщо такі угоди поширюються більш ніж на один рівень торгівлі. У Регламенті містяться спеціальні умови для отримання режиму винятків із заборони, якими є неперевикнення 20 % частки ринку для вертикальних угод та неперевикнення 30 % частки ринку для горизонтальних угод (ст. 3 Регламенту) [9, с. 36; 15].

В українському законодавстві сфера регулювання трансферу технологій є новою. Проте спеціальним Законом України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» не врегульовано відповідні питання трансферу технологій, за винятком порядку передання майнових прав на технології, створені за бюджетні кошти (ст. 11). Тому вважаємо за потрібне гармонізувати чинне законодавство до вимог і стандартів ЄС. Варто відзначити, що Угодою про асоціацію щодо цього аспекту передбачено трирічний перехідний період, який вже сплив.

Ще одним напрямом вдосконалення матеріальних і процесуальних норм конкурентного законодавства, що визначені Угодою, є вдосконалення механізму контролю за концентрацією суб'єктів господарювання. В Угоді про асоціацію визначено додаткові вимоги щодо удосконалення правового регулювання контролю за концентраціями. Ст. 256 (п. 2) Угоди містить посилання на окремі статті Регламенту 139/2004 від 20.01.2004 (а саме ст. 1 та ст. 5 (1) та (2)), які мають бути імплементовані в національне законодавство протягом трьох років з моменту набуття чинності даною Угодою.

Практика АМК України на підставі ст. 22 та 24 Закону України «Про захист економічної конкуренції» значно відрізнялася від практики Єврокомісії щодо контролю за концентраціями. В ЄС критерієм для визначення юрисдикції Регламенту ЄС про злиття є обіг принаймні двох учасників у масштабах внутрішнього ринку. Поширення юрисдикції українських правил контролю на значну кількість міжнародних трансакцій, за відсутності суттєвого зв'язку безпосередніх учасників концентрації із національним ринком, критично сприймалося як практиками, так і міжнародними організаціями, зокрема ОЕСР [16].

26 січня 2016 р. внесено зміни до Закону України «Про захист економічної конкуренції», у чинній редакції якого зазначено, що концентрація може бути здійснена лише за умови попереднього одержання дозволу АМК України, якщо: сукупна вартість активів або сукупний обсяг реалізації товарів учасників концентрації за останній рік перевищує 30 мільйонів євро, і при цьому вартість активів або обсяг реалізації товарів в Україні не менш як у двох учасників концентрації перевищує 4 млн євро у кожного, або – сукупна вартість активів або сукупний обсяг реалізації товарів в Україні суб'єкта господарювання, щодо якого набувається контроль, або хоча б одного із засновників

створюваного суб'єкта господарювання за останній рік перевищує 8 млн євро, і при цьому обсяг реалізації товарів хоча б одного іншого учасника концентрації, за останній рік, у тому числі за кордоном, перевищує 150 млн євро. Також у новій редакції Закону України «Про захист економічної конкуренції» з'явилася спрощена процедура розгляду заяв про надання дозволу на концентрацію.

АМК України розглядає заяву зі скороченим обсягом інформації про концентрацію протягом 25 днів у разі, якщо: лише один учасник концентрації здійснює діяльність на території України, або – сукупна частка учасників концентрації на одному і тому самому товарному ринку не перевищує 15 %, або – частки учасників концентрації не перевищують 20 % на товарних ринках, на яких реалізується продукція (товари, роботи, послуги), без придбання або реалізації якої господарська діяльність будь-якого іншого учасника концентрації є неможливою.

19 серпня 2016 р. набула чинності нова редакція Положення про концентрацію, якою: зменшено обсяг запитуваної інформації та кількість документів, що були нерелевантними для розгляду заяви; визначено вимоги до заяви, що подається за спрощеною процедурою; змінено підхід до економічного обґрунтування, яке надається в рамках розгляду заяви за загальною процедурою; впроваджено процедуру консультації за клопотанням учасників концентрацій. Так, у 2016 р. проведено близько 500 консультацій із заявниками в телефонному режимі та під час робочих зустрічей з державними уповноваженими Комітету. Аналогічні заходи здійснюються й у 2017 р.

Ще одним зобов'язанням України є імплементація Регламенту Ради ЄС № 1/2003 від 16 грудня 2002 р. Основні пропоновані зміни полягають у тому, що суб'єкти господарювання, які є сторонами договору, повинні будуть самостійно пересвідчитися в тому, що договір відповідає конкурентному законодавству. Таке «децентралізаційне» положення, як вбачається, повністю запроваджувати в Україні ще рано, так само як і самостійно визначати критерії відповідності договору вимогам конкурентного законодавства [17].

Стаття 258 Угоди містить зобов'язання протягом 5 років з моменту набуття нею чинності узгодити діяльність державних монополій, які займаються господарською діяльністю, з принципом недискримінації відповідно до умов добросовісної конкуренції товарів та суб'єктів господарювання [15].

Тривалий час найбільш уразливою сферою реформування конкурентного законодавства було правове регулювання державної допомоги. В Угоді про асоціацію найбільше уваги приділено зобов'язанням щодо необхідності заповнення прогалини в українському законодавстві у сфері державної допомоги.

Правову основу моніторингу та контролю за наданням державної допомоги в Україні закладено у межах виконання зобов'язань

за Угодою про партнерство та співробітництво, яка набрала чинності у 1998 р. Зрештою, після декількох спроб нормативного закріплення системи державної допомоги або окремих її елементів, починаючи з 2002 р., на виконання міжнародних зобов'язань України, що виникли внаслідок підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, з метою забезпечення захисту та розвитку конкуренції Верховною Радою України 1 липня 2014 р. прийнято базовий у цій сфері Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» [16], який набрав чинності у повному обсязі 2 серпня 2017 р. Державна допомога може здійснюватися у формі надання субсидій та грантів; дотацій; податкових пільг, відстрочення або розстрочення сплати податків, зборів чи інших обов'язкових платежів; списання боргів, включно із заборгованістю за надані державні послуги, списання штрафних санкцій, компенсації збитків суб'єктам господарювання; надання гарантій, кредитів на пільгових умовах, обслуговування кредитів за пільговими тарифами; зменшення фінансових зобов'язань суб'єктів господарювання перед фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування; надання, прямо чи опосередковано, суб'єктам господарювання товарів чи послуг за цінами, нижче ринкових або придбання товарів чи послуг суб'єктів господарювання за цінами, вище ринкових; продаж державного майна за цінами, нижче ринкових; збільшення державної частки у статутному капіталі суб'єктів господарювання або збільшення вартості державної частки на умовах, неприйнятних для приватних інвесторів.

Зазначена допомога є особливою формою втручання органів державної влади в економіку з метою стимулювання певної господарської діяльності. Внаслідок цього можуть виникати значні небажані соціально-економічні наслідки, зокрема: дисбаланс на внутрішньому ринку (порушення функціонування ринкового механізму, створення специфічного клімату для підприємництва, неефективне витрачання великих обсягів державних ресурсів), а також нівелювання переваг міжнародної торгівлі. Питання державної допомоги суб'єктам господарювання слід розглядати не лише з точки зору доцільності та результативності заявленого проекту (досягнення цілей розвитку країни), але й на основі критерію адекватності заходів допомоги вимогам законодавства про захист економічної конкуренції.

Таким чином, постає питання розробки нормативних актів, що забезпечать ефективну оцінку, моніторинг та контроль державної допомоги. Низка таких документів вже розроблена і впроваджується, а частина очікує на своє прийняття. Разом з тим, залишаються неврегульованими чинним законодавством питання спеціальних правових режимів та блокових виключень для окремих видів державної допомоги.

Одним із завдань вдосконалення чинного конкурентного законодавства до вимог Угоди є забезпечення прозорості та прогнозованості рішень антимонопольних органів. Зростання прозорості АМК України

забезпечується публікацією прийнятих конкурентним відомством рішень. З весни 2016 р. антимонопольний орган, у зв'язку з внесенням парламентом відповідних законодавчих змін, повинен публікувати рішення протягом 10 днів після їх прийняття, надаючи всю інформацію, крім тієї, що має обмежений доступ. Цей крок суттєво поліпшив «сприйняття» АМК як національними, так і міжнародними експертами, відкривши діяльність органу для суспільства [17].

Одним з факторів, що забезпечують прозорість рішень антимонопольних органів, є вдосконалення порядку розрахунку та накладення штрафів антимонопольними органами України. Сьогодні у Верховній Раді України знаходиться проект Закону України «Про внесення змін та доповнень до Закону України «Про захист економічної конкуренції», яким передбачено відповідні зміни, зокрема, визначення розміру штрафу за порушення конкурентного законодавства пропонується здійснювати у два етапи: насамперед визначається базова величина штрафу для відповідача, а потім відповідний розмір коригується з урахуванням обтяжуючих та пом'якшуючих обставин. При встановленні базового розміру штрафу враховуються різні додаткові критерії, чинники на кшталт розміру доходу продавця від реалізації продукції, пов'язаного з порушенням, тяжкості порушення, необхідності забезпечення так званого стримуючого ефекту [18]. Поки відповідний законопроект не прийнято, Антимонопольний комітет України 9 серпня 2016 р. затвердив Рекомендаційні роз'яснення щодо застосування положень частин другої, п'ятої та шостої ст. 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», частин першої та другої ст. 21 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» щодо розрахунку штрафів. Зміни стосуються, зокрема: підходу до розрахунку базового штрафу за порушення найбільшої, значної та помірної тяжкості. Так, для його визначення до початкового розміру штрафу застосовуються коефіцієнти, що враховують вплив порушення на суміжні ринки, соціальна значущість товару, а також рівень прибутковості діяльності, пов'язаної з порушенням; можливості надання порушником обґрунтованого розрахунку розміру неправомірно отриманої вигоди та/або втрат (збитку) особи (осіб), чії права порушено внаслідок вчинення відповідних порушень законодавства про захист економічної конкуренції, з метою розрахунку базового розміру штрафу [19].

Висновки. У процесі виконання Угоди про асоціацію з ЄС щодо вдосконалення конкурентного законодавства та практики його застосування Україна вже має певні здобутки. Вдосконалені правові та організаційні засади діяльності органів Антимонопольного комітету, який став більш відкритий для бізнесу, імplementовано низку актів ЄС з питань конкуренції, підвищено вартісні пороги в питаннях контролю за концентраціями, напрацьовано зміни до законодавства. Проте процес адаптації та гармонізації чинного конкурентного законодавства не

завершено. Щоденно з'являються нові виклики, які потребують нормативного вирішення. Це стосується як удосконалення вже чинних інститутів конкурентного права, так і впровадження нових.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Закон України від 16.09.2014 № 1678-VII. Відом. Верховної Ради України. 2014. № 40. Ст. 2021.
2. Петров Р. А. Транспозиція «*acquis*» Європейського Союзу у правовій системі третіх країн. Київ : Істина, 2012. 384 с.
3. Биля Л. Р. Административная ответственность за нарушение антимонопольного законодательства : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Одеса, 1995. 24 с.
4. Безух О. В. Теоретичні проблеми правового регулювання відносин економічної конкуренції. Київ : НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України. 2013. 270 с.
5. Валитов С. С. Становление и развитие антимонопольно-конкурентного законодательства Украины : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право. Донецк, 2010. 429 с.
6. Корчак Н. М. Конкурентне законодавство: формування та перспективи розвитку в Україні. Підприємництво, господарство і право 1999. № 10. С. 16–19.
7. Корчак Н. М. Державне регулювання відносин конкуренції в Україні (господарсько-правовий аспект) : дис. ... д-ра. юрид. наук : 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право. Київ, 2015. 523 с.
8. Смирнова К. В. Екстериторіальна дія права Європейського Союзу: досвід для України. Право України. 2014. № 4. С. 153–159.
9. Смирнова К. «Клаузула про конкуренцію» в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС. Вісн. Львів. ун-ту. 2014. Вип. 36. С. 35–40. Сер. «Міжнародні відносини».
10. Бакалінська О. О. Проблеми і перспективи розвитку конкурентного законодавства України. Часопис Київ. ун-ту права. 2013. № 3. С. 17–21.
11. Пропозиції до напрямів виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, як елемента Національної програми імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. URL : www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=06f1f54c-d6e2-4b96-805b.
12. Регламент Комісії (ЄС) № 330/2010 від 20.04.2010 про застосування п. 3 ст. 101 Договору про функціонування Європейського Союзу до категорії вертикальних угод та узгоджених дій. URL : www.eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L...
13. ОЕСР (2016), Огляди ОЕСР законодавства і політики у сфері забезпечення конкуренції: Україна. 2016 : Звіт про виконання попередніх рекомендацій. С. 16, 20. URL : <http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=133482&schema=main>.
14. Commission Regulation № 316/2014 of 21.03.2014 on the application of Article 101(3) of the Treaty on the Functioning of the European Union to categories of technology transfer agreements. URL : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0316>.
15. Грабовский В. Конкуренция в Угоді про асоціацію: що зроблено і чого чекати. Взгляд юриста. Юрид. блог компании *Jurimex*. URL : <http://jurblog.com.ua/2017/05/konkurenciya-v-ugodi-pro-asotsiatsiyu-z-es-scho-zrobleno-i-chogo-chekati>.

16. Про державну допомогу суб'єктам господарювання : Закон України від 01.07.2014 № 1555-VII. Відом. Верховної Ради України. 2014. № 34. Ст. 1173.
17. Внесені зміни в конкурентне законодавство, в частині подання заяв/справ про концентрацію. Дванадцятий інформ. дайджест АМК України. 2017. № 12. URL : <http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/publish/article/132575;jsessionid=7F2F9C9F662763A19708F8AA4E4BB10B.app1>.
18. Верболюк П. Питання розвитку конкуренції в Угоді про асоціацію. Юрид. газета *online*. URL : <http://jur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodne-pravo-investiciyi/pitannya-rozvitku-konkurenciyi-v-ugodi-pro-asociaciyu.html>.
19. Рекомендаційні роз'яснення від 16.02.2016 № 6-pp «Щодо застосування положень частин другої, п'ятої та шостої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», частин першої та другої статті 21 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції». URL : <http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/publish/article/121390>.

Стаття надійшла до редакції 13.10.2017.

Bakalinska O. Adaptation of the Ukrainian competition legislation in accordance with the association agreement EU-Ukraine.

Background. *The Association agreement concluded between Ukraine and the EU provides a wide range of actions from the Ukrainian side regarding the implementation of existing EU legislation in the legal field of Ukraine and adaptation of the Ukrainian competition legislation with the relevant EU legislation. Competition law of Ukraine is one of the most close to the European institutions of the economic legislation. The conclusion of the Association Agreement between Ukraine and the EU hasn't completed this process, but only gave it a new impulse.*

Analysis of recent research and publications. *The works of such scientists as O. V. Bezukh, S. S. Valitov, N. M. Korchak, K. V. Smirnova etc. were dedicated to the questions of development of competition legislation of Ukraine and its adaptation to the requirements of the EU. More than three years have passed since the conclusion of the Association Agreement; it means it is time to sum up the implementation process of the Agreement provisions to the Ukrainian competition legislation.*

The aim of the article is to carry out a comprehensive analysis of the implementation of the provisions of Chapter X (Competition) of the Association Agreement between Ukraine and the EU, the definition of problems and trends of further development of the Ukrainian competition legislation.

Materials and methods. *There was used the optimal set of general scientific and special methods of scientific knowledge: abstraction, deduction, analysis, synthesis, logical-legal, comparative-legal, etc. from the point of view of the objectives of the study.*

The results of the research. *According to the Agreement Ukraine and the EU harmonize national competition legislation; refrain from providing state aid to enterprises producing goods or providing services, which distort or threaten to distort competition; exchange information on their own aid schemes; do not apply any measures that may distort trade between countries; within the framework of the Committee on Cooperation consult on competition issues; provide assistance in the development of competition rules. In addition, in accordance with Article 254–255 of the Agreement, Ukraine undertook to bring existing competition law into conformity with the legislation of the European Communities. The harmonization of Ukraine's competition legislation with EU requirements and standards is the leading direction of its development.*

The Association agreement acknowledges and defines ways of eliminating legal gaps in the implementation of competition law rules in the national legislation of Ukraine. The text of the Agreement contains specific references to the EU regulations that should

be included in the legislation of Ukraine. However, the norms to be implemented in the current competition legislation of Ukraine, are contained not only in section X Competition, but also in other parts of the Agreement, in particular, providing conditions for the development of competition in energy and gas sector, improvement of legal regulation in the sphere of public procurement (compliance with the current legislation of Ukraine requirements of Directive 2004/18/EC), protection of intellectual property rights, in particular in the field of legal protection of geographical indications etc.

Conclusion. *In the process of implementation of the Association Agreement with the EU regarding the improvement of the competition legislation and its implementation, Ukraine has already achieved a lot of aims. It was improved the legal and organizational basis of activity of bodies of the Antimonopoly Committee, which became more open for business, implemented a number of EU acts by competition issues, increased value thresholds in the monitoring of concentrations, accumulated changes in the legislation. However, the process of adaptation and harmonization of existing competition legislation has not been completed. Every day there are new challenges that require regulatory decisions. It applies to both the improvement of already existing institutions of competition law and the introduction of new.*

Keywords: association agreement, concerted practices, concentration, state aid.

REFERENCES

1. Pro ratyfikaciju Ugody pro asociaciju mizh Ukrai'noju, z odnijej' storony, ta Jevropejs'kym Sojuzom, Jevropejs'kym spivtovarystvom z atomnoi' energii' i i'hnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi' storony : Zakon Ukrai'ny vid 16.09.2014 № 1678-VII. Vidom. Verhovnoi' Rady Ukrai'ny. 2014. № 40. St. 2021.
2. Petrov R. A. Transpozycja «acquis» Jevropejs'kogo Sojuzu u pravovi systemy tretih krai'n. Kyi'v : Istyna, 2012. 384 s.
3. Bila L. R. Administrativnaja otvetstvennost' za narushenie antimonopol'nogo zakonodatel'stva : avtoref. dys. ... kand. juryd. nauk : 12.00.07 – administratyvne pravo i proces; finansove pravo; informacijne pravo. Odesa, 1995. 24 s.
4. Bezuh O. V. Teoretychni problemy pravovogo reguljuvannja vidnosyn ekonomichnoi' konkurencii'. Kyi'v : NDI pryvatnogo prava i pidpryjemnyctva NAPrN Ukrai'ny. 2013. 270 s.
5. Valitov S. S. Stanovlenie i razvitie antimonopol'no-konkurentnogo zakonodatel'stva Ukrainy : dys. ... d-ra juryd. nauk : 12.00.04 – gospodars'ke pravo; gospodars'ko-procesual'ne pravo. Doneck, 2010. 429 s.
6. Korchak N. M. Konkurentne zakonodavstvo: formuvannja ta perspektyvy rozvytku v Ukrai'ni. Pidpryjemnyctvo, gospodarstvo i pravo 1999. № 10. S. 16–19.
7. Korchak N. M. Derzhavne reguljuvannja vidnosyn konkurencii' v Ukrai'ni (gospodars'ko-pravovyj aspekt) : dys. ... d-ra. juryd. nauk : 12.00.04 – gospodars'ke pravo; gospodars'ko-procesual'ne pravo. Kyi'v, 2015. 523 s.
8. Smyrnova K. V. Eksterytorial'na dija prava Jevropejs'kogo Sojuzu: dosvid dlja Ukrai'ny. Pravo Ukrai'ny. 2014. № 4. S. 153–159.
9. Smyrnova K. «Klauzula pro konkurenciju» v Ugodi pro asociaciju mizh Ukrai'noju ta JeS. Visn. L'viv. un-tu.. 2014. Vyp. 36. S. 35–40. Ser. «Mizhnarodni vidnosyny».
10. Bakalins'ka O. O. Problemy i perspektyvy rozvytku konkurentnogo zakonodavstva Ukrai'ny. Chasopys Kyi'v. un-tu prava. 2013. № 3. S. 17–21.
11. Propozycii' do naprjamiv vykonannja Ugody pro asociaciju mizh Ukrai'noju, z odnijej' storony, ta Jevropejs'kym Sojuzom, Jevropejs'kym Spivtovarystvom z atomnoi' energii' i i'hnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi' storony, jak elementa Nacional'noi' programy implementacii' Ugody pro asociaciju mizh Ukrai'noju ta JeS. URL : www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=06f1f54c-d6e2-4b96-805b.

12. Reglament Komisii' (JeS) № 330/2010 vid 20.04.2010 pro zastosuvannja p. 3 st. 101 Dogovoru pro funkcionuvannja Jevropejs'kogo Sojuzu do kategorii' vertykal'nyh ugod ta uzgodzhenyh dij. URL : www.eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L...
13. OESR (2016), Ogljady OESR zakonodavstva i polityky u sferi zabezpechennja konkurencii': Ukrai'na. 2016 : Zvit pro vykonannja poperednih rekomendacij. S. 16, 20. URL : <http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=133482&schema=main>.
14. Commission Regulation № 316/2014 of 21.03.2014 on the application of Article 101(3) of the Treaty on the Functioning of the European Union to categories of technology transfer agreements. URL : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0316>.
15. Grabovskij V. Konkurencija v Ugodi pro asociaciju: shho зроблено i chogo chekati. Vzgljad jurista. Jurid. blog kompanii *Jurimex*. URL : <http://jurblog.com.ua/2017/05/konkurenciya-v-ugodi-pro-asotsiatsiyu-z-es-scho-zrobleno-i-chogo-chekati>.
16. Pro derzhavnu dopomogu sub'jektam gospodarjuvannja : Zakon Ukrai'ny vid 01.07.2014 № 1555-VII. Vidom. Verhovnoi' Rady Ukrai'ny. 2014. № 34. Ct. 1173.
17. Vneseni zminy v konkurentne zakonodavstvo, v chastyni podannja zajav/sprav pro koncentraciju. Dvanadcjatyj inform. dajdzhest AMK Ukrai'ny. 2017. № 12. URL : <http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/publish/article/132575;jsessionid=7F2F9C9F662763A19708F8AA4E4BB10B.app1>.
18. Verboljuk P. Pytannja rozvytku konkurencii' v Ugodi pro asociaciju. Juryd. gazeta *online*. URL : <http://yur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodne-pravo-investiciyi/pitannya-rozvitku-konkurenciyi-v-ugodi-pro-asociaciyu.html>.
19. Rekomendacijni roz'jasnennja vid 16.02.2016 № 6-rr «Shhodo zastosuvannja polozhen' chastyn drugoi', p'jatoi' ta shstoi' statti 52 Zakonu Ukrai'ny «Pro zahyst ekonomichnoi' konkurencii'», chastyn pershoi' ta drugoi' statti 21 Zakonu Ukrai'ny «Pro zahyst vid nedobrosovisnoi' konkurencii'». URL : <http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/publish/article/121390>.